

Labklājības ministrija

Deinstitutionalizācijas projekta īstenošanas progress attiecībā uz bērniem ārpusģimenes aprūpē

Maksims Ivanovs

Labklājības ministrijas

Sociālo pakalpojumu departamenta direktors

2017.gada 1.novembrī

Labklājības ministrija

Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014. – 2020.gadam noteikto mērķu izpilde

	Bāzes vērtība (gads)	2014 (izpilde)	2015 (izpilde)	2016 (izpilde)	2017	2020	2030
Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits attiecībā pret visu nepilngadīgo skaitu valstī (%)	2,31 (2011.g.)	2.2%	1.99%	1.97%	≤ 2.1	≤ 2.0	≤ 1.7
Aizbildnībā un audžuģimenēs (ģimeniskā vidē) dzīvojošu bērnu skaits attiecībā pret visiem bērniem, kas ir ārpusģimenes aprūpē (%)	77,8 (2011.g.)	80%	80.4%	82.5%	> 82%	> 85%	> 90%

Deinstitucionalizācijas procesa ietvaros:

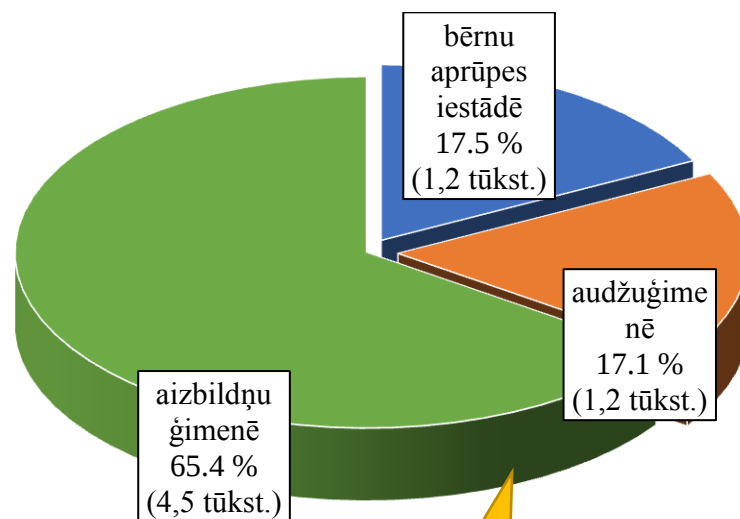
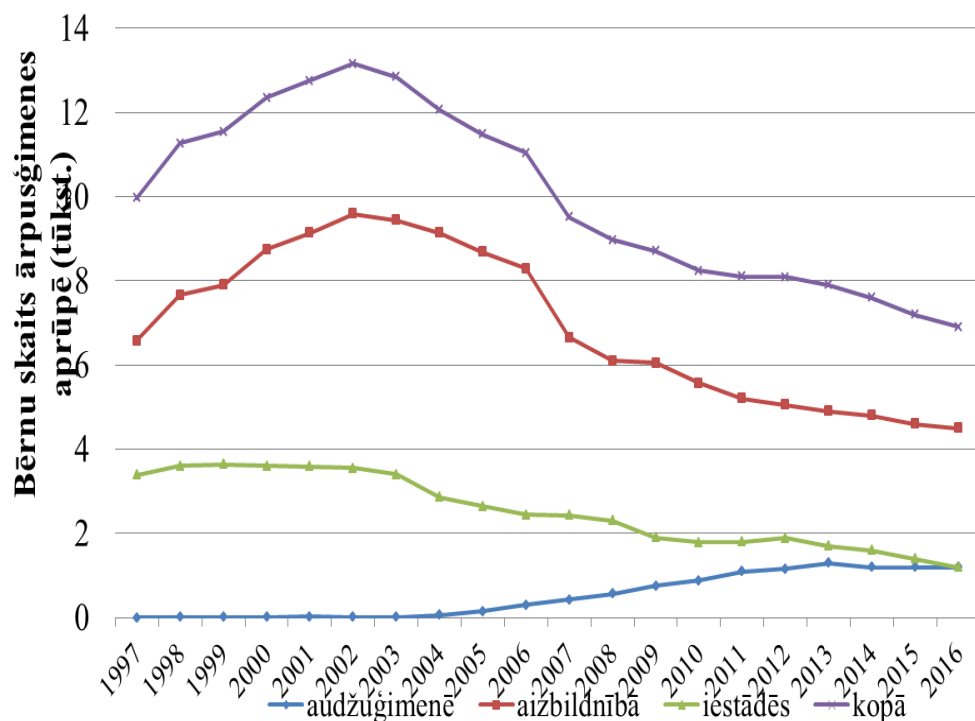
- Mērķtiecīga virzība prom no aprūpes institūcijās;
- Aizbildņu, audžuģimeņu kustības attīstība un adopcijas veicināšana;
- Bērnu aprūpes iestāžu pārveide (Quality4Children kritēriju praktiska iedzīvināšana, jauniešu māju izveide);
- Speciālistu apmācība jaunu pakalpojumu sniegšanā un darbā pašvaldībās, informatīvas kampaņas.

Labklājības ministrija

Bērnu skaits ārpusģimenes aprūpē

*Bērnu skaits ārpusģimenes aprūpē
01.01.2017. – 6,9 tūkstoši*

3664 aizbildņi
575 audžuģimenes

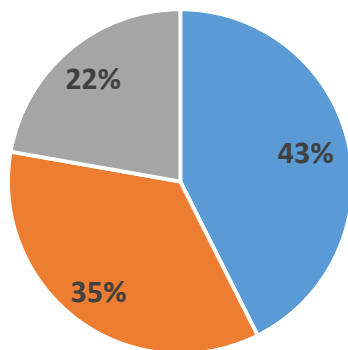

Labklājības ministrija

Adoptēto bērnu skaits

**LM veiktā aptauja 2017.gadā –
Aptaujāti 322 adoptētāji (ģimenes, kas
adoptējušas, kā arī ģimenes, kas turpina
gaidīt informāciju ar adoptējamo
bērnu). Atbildes saņemtas no 99
adoptētājiem**

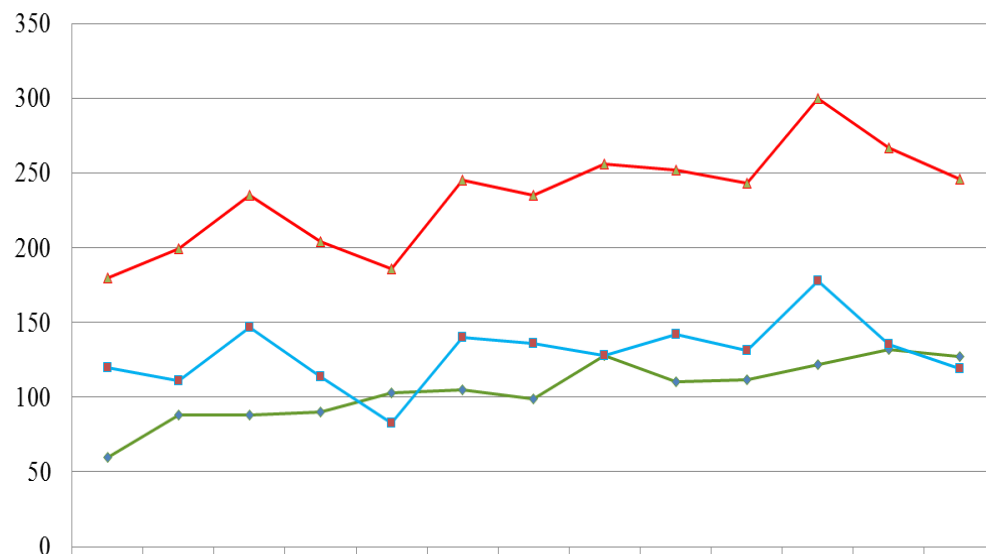
Visbiežāk saņemtās atbildes

■ šķēršļu nebija

■ ilgā gaidīšana, lai saņemtu informāciju par bērnu

■ negatīva sabiedrības un bāriņtiesu darbinieku attieksme, zināšanu trūkums

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Latvijā	60	88	88	90	103	105	99	128	110	112	122	132	127
Uz ārvalsti	120	111	147	114	83	140	136	128	142	131	178	135	119
kopā	180	199	235	204	186	245	235	256	252	243	300	267	246

**2017. gada 3 ceturkšņos kopā
adoptēti 149 bērni, kur Latvijā
adoptēti 92 bērni, bet uz ārvalsti
– 57 bērni**

Labklājības ministrija

Bērnu ievietošanas VSAC rādītāji

2013.gads

VSAC kopā ievietoti **278** bērni,
no tiem 239 jeb 86% vecumā līdz 4 gadiem.

2014.gads

VSAC kopā ievietoti **234** jeb par 16 % mazāk bērnu kā 2013.gadā
no tiem 198 jeb 85% vecumā līdz 4 gadiem.

2015.gads

VSAC kopā ievietoti **195** jeb par 17 % mazāk bērnu kā 2014.gadā
no tiem 172 jeb 88 % vecumā līdz 4 gadiem.

2016.gads

VSAC kopā ievietoti **224** jeb par 15 % vairāk bērnu kā 2015.gadā
no tiem 164 jeb 73 % vecumā līdz 4 gadiem.

- neskatoties uz to, ka 2016.gadā VSAC iestājās vairāk bērnu, nekā 2015.gadā, kopējais bērnu skaits, kas vienlaicīgi uzturas VSAC, samazinās
- bērnu skaits, kuri gada pirmajā dienā uzturējās institūcijā laika posmā no 2004. līdz 2017.gadam samazinājies par 66% (attiecīgi no 978 bērniem līdz 331 bērnam)
- saglabājoties esošajai tendencei, tiek plānots, ka 2020.gadā būs nepieciešamas tikai 50% no VSAC bērniem paredzētām vietām – 01.07.2017. VSAC uzturējās 289 bērni (plānotajās maksimums 411 vietās)

Labklājības ministrija

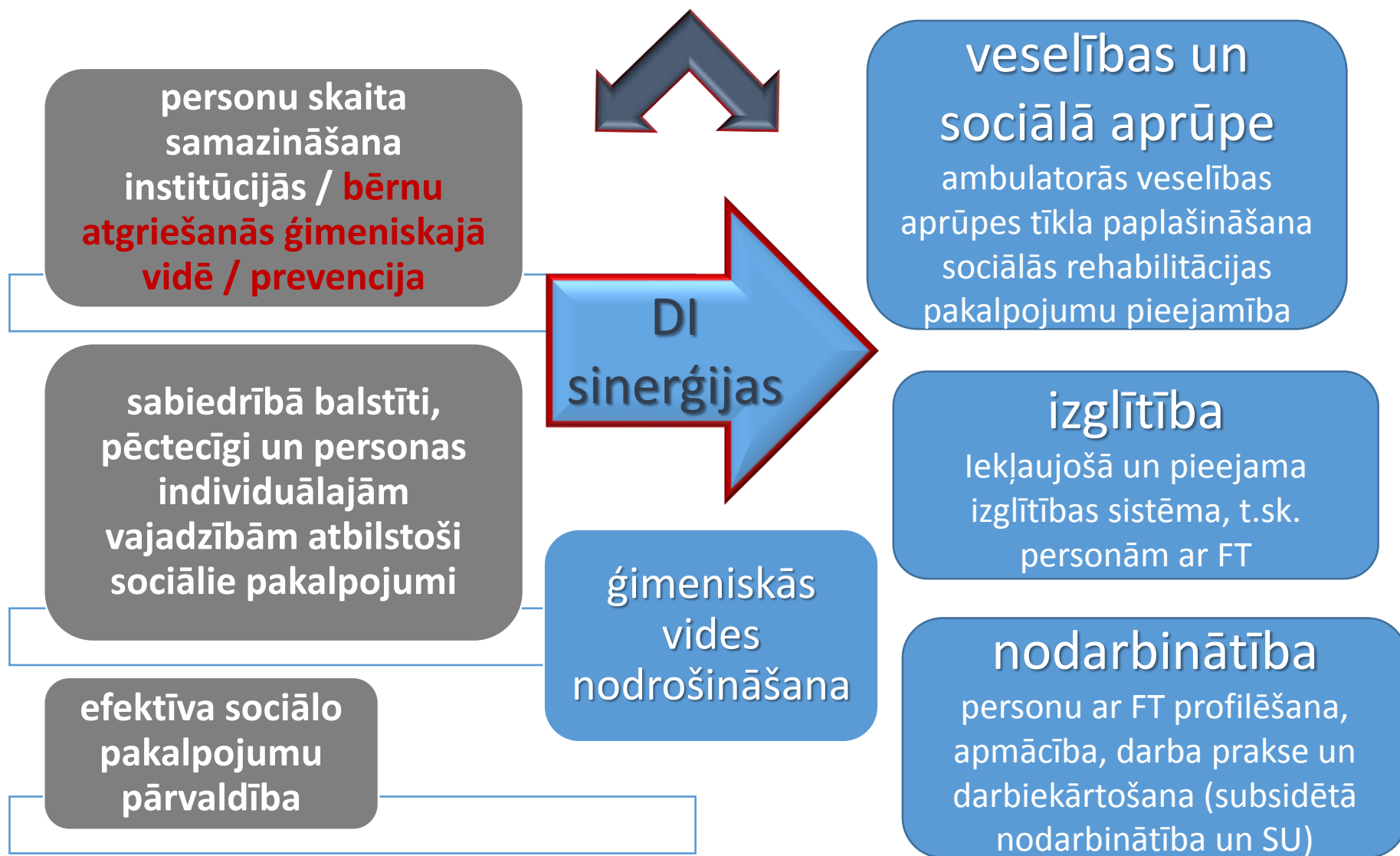
DI īstenošanas pamatprincipi

- Mērķa grupas personām nodrošina sabiedrībā balstītus vai ģimeniskai videi pietuvinātos pakalpojumus – to nodrošināšanu plāno ērti pieejamās vietās **ārpus ilgstošas aprūpes institūcijām**
- Plāno nepieciešamo **sociālo pakalpojumu attīstību pašvaldībā**, lai novērstu personu nonākšanu institucionālajā aprūpē
- Pakalpojumus plāno, ņemot vērā gan individuālo atbalsta plānos noteikto, gan citu pašvaldības rīcībā esošo informāciju par mērķa grupu personu vajadzībām, **pieprasījumu pēc noteiktiem pakalpojumiem** un pašvaldības plānus to attīstībā un uzturēšanā
- Jaunu pakalpojumu sniedzēju izveidi **plāno uzturēšanai ilgtermiņā**, nevis tikai uz projekta laiku
- **Vispārējo pakalpojumu pieejamību** vērtē kontekstā ar to izmantošanas iespējām mērķa grupas personām (sasniegjamība ar sabiedrisko transportu pakalpojuma sniegšanas vietas darba laikā, vides pieejamība, veselības aprūpes un izglītības iestāžu pieejamība)

Labklājības ministrija

DI kā pastāvīgs sociālo pakalpojumu attīstības politikas rīcības virziens

Labklājības ministrija

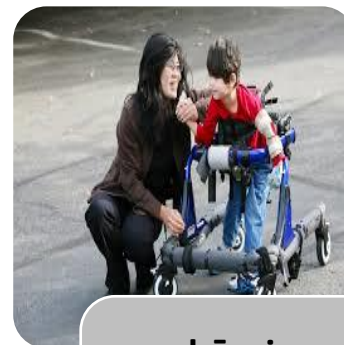
DI mērķa grupas plānošanas periodā 2014-2020

**pilngadīgas
personas ar garīga
rakstura
traucējumiem,**
kuras dzīvo pašvaldībā
vai VSAC

**ārpusģimenes
aprūpē esošie
bērni un jaunieši**
līdz 18.g.v., kuri
saņem
pakalpojumus
ilgstošās aprūpes
institūcijās

**bērni ar
funkcionāliem
traucējumiem,**
kas dzīvo ģimenēs,
un viņu vecāki vai
likumiskie pārstāvji

**potenciālie aizbildņi, adoptētāji,
audžuģimenes**

Labklājības ministrija

Sasniedzamie rezultāti (2022)

BĒRNI

- bērnu skaits, kas ievietoti ilgstošās aprūpes institūcijās ilgāk par 3-6 mēnešiem samazinājies par 60%
- bērnu skaits institūcijās samazinājies līdz 720 (2012.g. – 1799)
- 3400 bērniem ar funkcionāliem traucējumiem nodrošināti sociālie pakalpojumi

PILNGADĪGAS PERSONAS AR GARĪGA RAKSTURA TRAUCĒJUMIEM

- 700 klienti atstājuši ilgstošās aprūpes institūcijas
- 1400 personām sniegti sociālie pakalpojumi, novēršot nonākšanu institūcijās
- Slēgtas vismaz 3 VSAC filiāles
- Klientu vietu skaits ilgstošās aprūpes institūcijās samazinājies par 1000
- Sabiedrībā balstīto pakalpojumu īpatsvars pieaudzis no 20 līdz 45%

Citi sasniedzamie uzraudzības rādītāji	DI projektos, KOPĀ:
Bērnu aprūpes iestādēs esošo bērnu skaits, kuriem veikts individuālo vajadzību izvērtējums	1198* (jaunākā statistika)
Bērnu ar funkcionāliem traucējumiem skaits, kas saņem Eiropas Sociālā fonda atbalstītus sociālos pakalpojumus	3 400

Labklājības ministrija

DI aktivitātēm plānotais ES fondu finansējums 2014-2020

Eiropas Sociālais fonds

EUR 47 209 260

t.sk. valsts līdzfinansējums (15%)

Papildinoši

EUR 8 526 615

Sociālo dienestu darba efektivitātes un
darbinieku profesionalitātes
paaugstināšanai

Eiropas Reģionālās Attīstības fonds

EUR 44 441 978

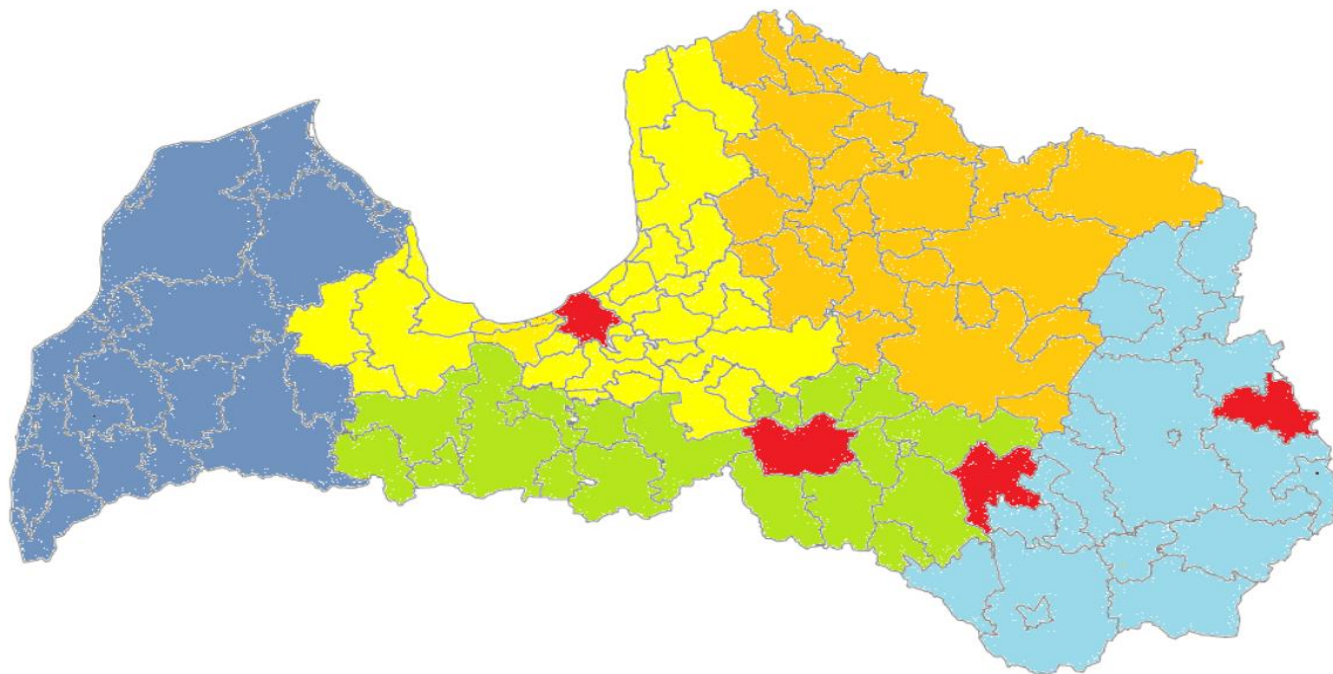
t.sk. valsts un pašvaldību
līdzfinansējums (15%)

Indikatīvi EUR 15 823 567 no tā
paredzēti integrētai pilsētvides
attīstībai (9 republikas pilsētās)

Labklājības ministrija

DI ESF projektu progress: *Partnerību veidošana*

Plānošanas reģioni ir noslēguši sadarbības līgumus par dalību DI projektos ar **115** pašvaldībām (97%)

Plānošanas reģionu DI projektos **nepiedalās** Rīgas, Jaunielgavas, Ciblas un Līvānu pašvaldības

Labklājības ministrija

DI ESF projekti: Aktuālās darbības un laika grafiks

	2017. gads											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Mērķa grupas personu apzināšana (iesniegumi no mērķa grupas personām par dalību projektā)												
Mērķa grupas personu individuālo vajadzību izvērtējums un atbalsta plānu izstrāde												
Plānošanas reģionu DI plānu , t.sk. bērnu aprūpes iestāžu un slēgšanai atbalstīto VSAC filiāļu reorganizācijas plānu, izstrāde , saskaņošana un apstiprināšana SPAP												

- Plānošanas reģionu DI plāni – saskaņoti līdz 2017.gada beigām vismaz trīs reģioniem (Zemgales, Vidzemes, Kurzemes)
- Latgales un Rīgas plānošanas reģionu DI plānu izstrāde tiks pabeigta 2018.gada 1.ceturksnī
- papildus identificēto pilngadīgo personu ar GRT un bērnu ar FT vajadzību izvērtēšana un individuālo atbalsta plānu izstrāde plānota arī 2018.gadā

Labklājības ministrija

DI ESF projektu progress:

Mērķa grupas personu izvērtēšana un atbalsta plānu izstrāde uz 01.10.2017.

	PERSONAS AR GRT						BĒRNI AR FT			BSAC BĒRNI		
	Identificēts		Izvērtēti		Izstrādāti atbalsta plāni		Identifi cēts	Izvērtēti	Izstrādā ti atbalsta plāni **	Identific ēts	Izvērtēti	Izstrād āti atbalst a plāni
	KOPĀ	t.sk., VSAC	KOPĀ*	t.sk., VSAC	KOPĀ*	t.sk., VSAC						
KURZEME	348	111	329	109	329	109	322	277	277	126	126	126
LATGALE	563	104	462	100	462	100	421	392	392	228	209	209
RĪGA	753	201	641	201	641	201	585	490	490	398	398	398
VIDZEME	208	61	208	61	208	61	296	296	296	156	156	156
ZEMGALE	300	111	301	111	301	111	370	356	356	273	239	239
KOPĀ	2172	588	1941	582	1941	582	1994	1811	1811	1181	1128	1128

95% sasniegti

Labklājības ministrija

DI ESF un ERAF projekti: Plānotās darbības un indikatīvais laika grafiks

	2018. gads											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Personu ar GRT sagatavošana pārejai uz dzīvi sabiedrībā (tiks īstenota VSAC)												
Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšana mērķa grupas personām												
ERAF DI projektu atlase (1. un 2. projektu atlases kārtā)												
ERAF ieguldījumi (projektu īstenošana)												

Plānotās izmaiņas ERAF vidējās izmaksas uz vienu mērķa grupas personu finansējumā sadalījumam starp plānošanas reģioniem

	Klientu skaits	Vidējās izmaksas uz vienu personu (ERAF līdzfin. daļa)	Vidējās izmaksas uz vienu personu (publiskā līdzfin. daļa)	Vidējās izmaksas uz vienu klientu kopā
Pilngadīgas personas ar GRT	2100	12667	2235	14902
Bērni ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā	304	18105	3195	21300
Bērni "jauniešu mājā"	350	8500	1500	10000
Bērni ar FT -sociālā rehabilitācija	1260	2139	378	2517

Labklājības ministrija

DI pamatprincipi bērnu aprūpes iestāžu reorganizācijā

ANO Bērnu tiesību konvencija

- primāri ārpusģimenes aprūpē esošam bērnam nodrošināt augšanu ģimeniskā vai tai pietuvinātā vidē
- bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi nav savas ģimenes vides vai kuru, lai vislabāk ievērotu viņa paša intereses, nedrīkst atstāt šajā vidē, ir tiesības uz īpašu valsts aizsardzību un palīdzību

FICE, IFCO un SOS Children's Villages izstrādātie Quality4Children standarti bērnu ārpusģimenes aprūpei Eiropā

ārpusģimenes aprūpes vietai jāatbilst bērna vajadzībām, dzīves situācijai un sākotnējai sociālajai videi

aprūpes organizācija nodrošina ārpusģimenes aprūpes vietas atbilstību bērna vajadzībām, dzīves situācijai un sociālajai videi (tiek ņemts vērā fiziskais attālums starp bērna kopienu un jauno ārpusģimenes aprūpes vietu)

ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcija par Trešās komitejas ziņojumu (A/64/434)] 64/142.

Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi

- lielām aprūpes iestādēm jāizstrādā alternatīvas, kas ļaus šīs iestādes pakāpeniski likvidēt, īstenojot vispārēju DI stratēģiju ar precīziem mērķiem un uzdevumiem. Šim mērķim valstīs jānosaka aprūpes standarti, lai nodrošinātu tādu kvalitāti un apstākļus, kas veicinātu bērna attīstību, individualizētu aprūpi un aprūpi mazās grupās
- aprūpes iestādēm jābūt mazām un organizētām atbilstīgi bērna vajadzībām, un to videi jābūt tuvai ģimenes vai nelielas grupas videi

Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem

līdz 2023.gadam pilnībā jānodrošina

- vienā iestādē ne vairāk kā 3 grupas un ne vairāk kā 8 bērni grupā
- nav kopīgu sanitāro telpu, virtuves telpu, sadzīves telpu
- pakalpojumu veido atsevišķās sociālā pakalpojuma sniegšanas vietās

Labklājības ministrija

Papildu pasākumi bērnu DI veicināšanai

Atbalsts bez vecāku gādības esošo
bērnu aprūpei

NSK

Jaunais DI prevencijas (9.2.2.3.)
pasākums

Labklājības ministrija

Reformas audžuģimeņu jomā 2018.gadā

Specializēto audžuģimeņu ieviešana:

- 24/7 krīzes situācijās
- 0-3 g.v. bērniem
- bērniem ar funkcionāla vai garīga rakstura traucējumiem, smagā vardarbībā cietušiem

Reģionālo atbalsta centru izveide:

- audžuģimeņu apmācība
- konsultēšana
- speciālistu palīdzības un pakalpojumu nodrošināšana

2016.g.

- Pētījums
«Specializētās
audžuģimenes –
ārpusģimenes
aprūpes modeļa
attīstība Latvijā»

2017.g.

- Specializēto
audžuģimeņu
pilotprojekts
- Apmācību
programmas izstrāde
- Normatīvo aktu
izstrāde

Labklājības ministrija

Atbalsts bez vecāku gādības esošo bērnu aprūpei

No 2017.gada

Pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu

- Līdz šim – **45,53 euro**
- No 1.janvāra minimālo uzturlīdzekļu apmērā: **95 euro** par bērnu līdz 6 gadiem un **114 euro** par bērnu no 7-17 gadiem

Atbalsts adoptētājiem

- Līdz šim: atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi – **49,80 euro**
- No 1.janvāra: bērna kopšanas pabalsta apmērā jeb **171 euro**
- **Apmaksāts 10 dienu atvaļinājums**, ja adoptējamais bērns ir vecumā līdz 3 gadiem
- **Lielākas sociālās apdrošināšanas iemaksas** par pirmsadopcijas periodu

Citi atbalsta pasākumi

- Potenciālo **adoptētāju apmācības** pirms statusa piešķiršanas
- Paplašinātas iespējas audžuģimenēm, adoptētājiem, aizbildņiem un bērniem saņemt ne tikai **psiholoģisko, bet arī citu speciālistu konsultatīvo atbalstu**

LM iniciatīvas 2018.gadam

Adoptētājiem

- **atlīdzība** par adoptējamā bērna līdz astoņu gadu vecumam aprūpi **atkarībā no sociālo iemaksu apmēra** (šogad – 171 euro)

Audžuģimenēm

- **Pabalsts bērna uzturam** dubultā minimālo uzturlīdzekļu apmērā – **215 / 258 euro**
- **Sociālās iemaksas** pensiju, invaliditātes un bezdarba apdrošināšanai
- **Atlīdzības pārskatīšana** atkarībā no bērnu skaita ģimenē (šogad – 113,83 euro), **plānots 171 / 222 / 274 (3+) euro**
- **Specializēto audžuģimeņu ieviešana**- 24/7 krīzes situācijās; 0-3 g.v. bērniem; bērniem ar funkcionāla vai garīga rakstura traucējumiem, smagā vardarbībā cietušiem
- **Reģionālo aģentūru** (atbalsta centru audžuģimenēm) **izveide** - audžuģimeņu apmācība, konsultēšana, speciālistu palīdzības nodrošināšana

no 2019.gada – pabalsta bērna uzturam aizbildnībā noteikšana dubultā minimālo uzturlīdzekļu apmērā

Labklājības ministrija

Specializētās audžuģimenes

Audžuģimeņu veidi

- Krīzes
- Zīdaiņu
- Bērnu ar funkcionāliem traucējumiem un bērniem, kuri cietuši no smagas vardarbības

Ieviešanas laiks

- Sākot no 2018.gada 1.jūlija

Sociālais nodrošinājums

- Atalgojums atkarībā no specializācijas veida (pamats – minimālā darba alga, 2 x spec. mērķgrupām)
- Sociālās iemaksas pensiju, invaliditātes un bezdarba apdrošināšanai
- Vienreizējs atbalsts bērna aprūpei nepieciešamā inventāra iegādei

Reģionālās aģentūras

- Valsts maksājums par ģimenei sniegto atbalstu
- Centrālās iestādes atlases, apmācību un atbalsta nodrošināšana audžuģimenēm

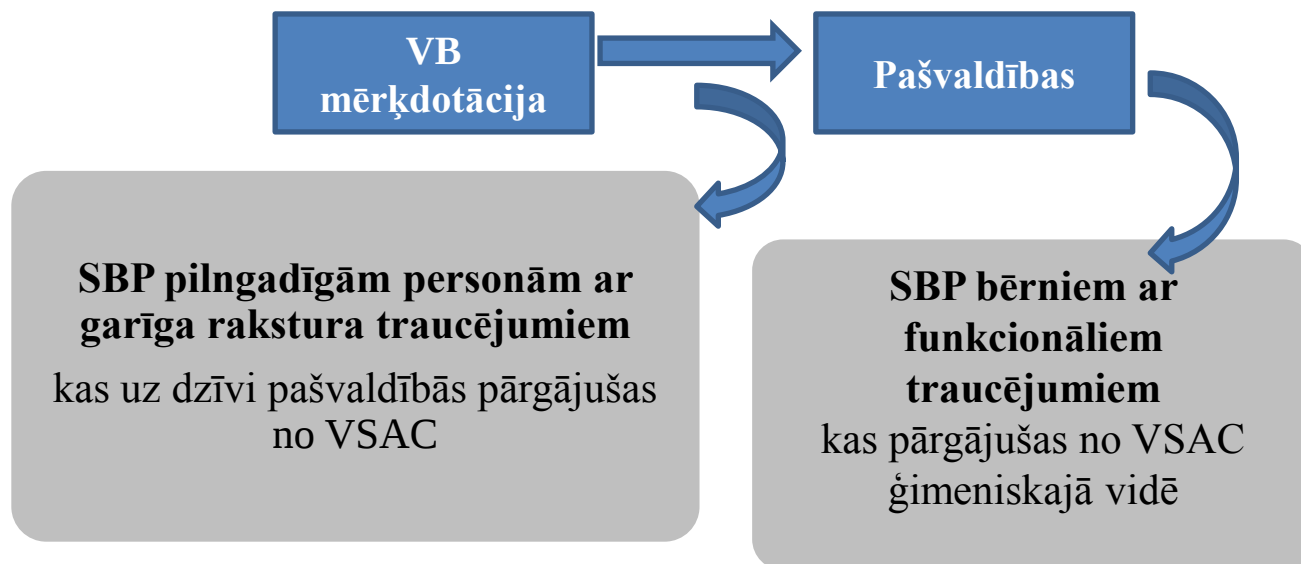

Labklājības ministrija

NSK princips

Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 13.pantā (stājās spēkā 09.02.2017.)

no 2019.gada 1.janvāra nodrošināt valsts atbalstu pašvaldībām, kuras nodrošina sociālos pakalpojumus dzīvesvietā personām, kas nesaņem valsts vai pašvaldības finansētus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus, šādām mērķgrupām:

Labklājības ministrija

Ģimeniskai videi pietuvinātu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu valsts finansējuma aprēķins

summas ir indikatīvas !

Pakalpojumi bērniem

- aprūpes pakalpojums
- «atelpas brīža» pakalpojums
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi
- aprūpe mājās
- dienas aprūpes centrs
- speciālistu konsultācijas

Valsts atbalsts
pašvaldībām – **700 -
1000 EUR mēnesī**
uz personu

Vidējo indikatīvo izmaksu apmērs mēnesī 1 bērnam ir noteikts, ņemot vērā vidējās izmaksas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nodrošināšanai 1 bērnam mēnesī

Pakalpojumi pilngadīgām personām

- aprūpe mājās
- dienas aprūpes centrs
- grupu māja (dzīvokļi)
- specializētā darbnīca
- īslaicīgā sociālā aprūpe
- speciālistu konsultācijas
- atbalsta personas pakalpojums

Valsts atbalsts
pašvaldībām – **520
EUR mēnesī** uz
personu

Vidējo indikatīvo izmaksu apmērs mēnesī 1 personai ir noteikts atbilstoši sociālo pakalpojumu sniegšanas izmaksām (metodika par vienas vienības izmaksu standarta likmju aprēķinu)

! papildus iesaiste sociālajā uzņēmējdarbībā un subsidēto darba vietu nodrošinājums

Labklājības ministrija

Jaunais DI prevencijas (9.2.2.3.) pasākums: Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi bērniem ar invaliditāti

Pasākuma mērķis

Palielināt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību bērniem ar funkcionāliem traucējumiem

Pieejamais finansējums

EUR 4 966 962, t.sk., ESF - EUR 4 221 918, VB - EUR 744 044

Projektu konkursa veids

Atklāta projektu iesniegumu atlase

Mērķa grupas personas

- bērni ar funkcionāliem traucējumiem, kuriem ir noteikta invaliditāte un kuri dzīvo ģimenēs / Bērnu vecāki un aizbildņi (turpmāk – likumiskie pārstāvji) vai audžuģimenes

Sasniedzamais uzraudzības (iznākuma) rādītājs

1 300 bērni

Finansējuma saņēmēji

NVO (biedrības, nodibinājumi), kas ir reģistrētas SPS reģistrā

Projekta īstenošanas laiks

18 mēneši (pakalpojumu sniegšana maksimums 12 mēnešus)

Labklājības ministrija

Paldies par uzmanību!

www.lm.gov.lv

Twitter: @Lab_min

<https://www.facebook.com/labklajibasministrija>

Flickr.com: Labklajibas_ministrija

Youtube.com/labklajibasministrija

Draugiem.lv/labklajiba

Izmantotie attēli no:

www.godagimene.lv

